

Evropská ochranná známka znázorňující sovětský znak – rozpor s veřejným pořádkem nebo s dobrými mravy

Rozsudek ve věci T-232/10 – „Sovětský znak“

Couture Tech Ltd se sídlem v Tortole (Britské Panenské ostrovy) v. Úřad pro harmonizaci na vnitřním trhu; ochranné známky a vzory (OHIM) – návrh na zrušení rozhodnutí druhého odvolacího senátu OHIM ze dne 5. března 2010 (věc R 1509/2008-2), týkajícího se přihlášky obrazového označení znázorňujícího sovětský znak k zápisu jako ochranné známky Společenství

Rozsudek čtvrtého senátu Tribunálu EU z 20. září 2011

prof. JUDr. Richard Pomahač, CSc.

Právní rámec:

Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství

Ke skutečnostem a průběhu řízení:

Společnost Couture Tech Ltd podala v prosinci 2006 u Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (ochranné známky a vzory) přihlášku barevné obrazové ochranné známky:

Rozhodnutím ze dne 27. srpna 2008 průzkumový referent přihlášku zamítl s odůvodněním, že přihlášená ochranná známka je v rozporu s veřejným pořádkem a s dobrými mravy. Následně rozhodnutím ze dne 5. března 2010 druhý senát OHIM zamítl odvolání v této věci.

Odvolací senát shledal, že přihlášená ochranná známka byla tvořena vyobrazením znaku bývalého Svazu sovětských socialistických republik. Odvolací senát opíraje se o právní předpisy a správní praxi v Maďarsku, Lotyšsku a České republice dovozoval, že symboly pojící se k bývalému SSSR jsou vnímány jako odporující veřejnému pořádku a dobrým mravům podstatnou částí dotčené veřejnosti, tj. obecné veřejnosti žijící v té části Evropské unie, která byla pod vlivem sovětského režimu. Podle odvolacího senátu přitom z čl. 7 odst. 2 nařízení č. 207/2009 vyplývá, že k tomu, aby byl zápis označení zamítnut, stačí, že je označení prohlášeno za odporující veřejnému pořádku nebo dobrým mravům v jediném členském státě.

Z odůvodnění rozsudku:

Žalobkyně tvrdí, že z čl. 7 odst. 2 nařízení č. 207/2009 nevyplývá, že zápis označení musí být zamítnut, pokud se na něj vztahuje některý z absolutních důvodů pro zamítnutí stanovený v čl. 7 odst. 1 téhož nařízení pouze v části Unie. (11)

Dále žalobkyně tvrdí, že pojmy „veřejný pořádek“ a „dobré mravy“ obsažené v čl. 7 odst. 1 písm. f) téhož nařízení musí být vykládány tak, že odkazují na veřejný pořádek a dobré mravy Unie. Obsah těchto pojmů by tak měl být analyzován ve vztahu k právu Unie, cílům a základním zásadám, na kterých je Unie založena a na kterých se všechny členské státy podílejí, jakož i k mezinárodním smlouvám, jako např. Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950. Naproti tomu právní předpisy, veřejný pořádek a dobré mravy jednotlivých členských států, které se mohou lišit od těch, jež existují na úrovni Unie, jsou irelevantní. Žalobkyně poukazuje v této souvislosti na to, že na rozdíl od národních ochranných známek je úlohou evropské ochranné známky podílet se na rozvoji hospodářské činnosti v rámci společného trhu. (15-16)

Protože OHIM je nezávislým orgánem působícím v rámci práva Unie, zastává žalobkyně názor, že jak OHIM, tak soudy Unie jsou povinny provádět uvedené nařízení na základě přístupu, který je nezávislý na přístupech uplatňovaných každým jednotlivým členským státem. Kromě toho přístup spočívající v zohlednění veřejného pořádku a dobrých mravů jednotlivých členských států by nadměrně zatížil řízení o zápi-

su na úkor přihlašovatele. Tento přístup by též přihlašovatele ochranné známky, která je v rozporu s veřejným pořádkem nebo s dobrými mravy pouze v jednom z 27 členských států Unie, zavazoval k tomu, aby získal a zachoval 26 národních zápisů. Tato skutečnost je podle žalobkyně tím významnější, že ačkoli užívání ochranné známky Společenství může být podle čl. 110 odst. 2 nařízení č. 207/2009 v členském státě zakázáno mimo jiné na základě trestního práva tohoto členského státu, tato skutečnost neodůvodňuje, aby byl majitel dotčené ochranné známky Společenství zbaven svých práv. (17-18)

Tribunál především připomíná judikaturu, podle níž platí, že čl. 7 odst. 2 nařízení č. 207/2009 musí být vykládán tak, že zápis ochranné známky musí být zamítnut, vztahuje-li se na ni některý z důvodů pro zamítnutí stanovených v čl. 7 odst. 1 téhož nařízení v části Unie. Takovou část Unie může případně tvořit jediný členský stát (srov. rozsudek ve věci C-25/05 P, *Storck v. OHIM*, ECR 2006, I-5719, body 81 a 83). Pokud jde o argumenty žalobkyně zpochybňující uvedený výklad, je nejprve třeba podotknout, že tento výklad není v rozporu s literou čl. 7 odst. 2 nařízení č. 207/2009. Použití slov „i když“ v tomto ustanovení totiž implikuje, že vztahuje-li se na označení absolutní důvod pro zamítnutí pouze v části Unie, nebrání to použití čl. 7 odst. 1 nařízení č. 207/2009. Ze znění odstavce 1 článku 7 ve spojení s odstavcem 2 téhož článku uvedeného nařízení tak vyplývá, že zápis ochranné známky musí být zamítnut, vztahuje-li se na ni absolutní důvod

pro zamítnutí na celém území Unie, nebo případně pouze na části tohoto území. (22-23)

Dále, ačkoli je čl. 7 odst. 2 nařízení č. 207/2009 formulován obecně, z jeho znění nevyplývá, že se pravidlo, které stanoví, musí zákonitě uplatnit na každý z důvodů pro zamítnutí vyjmenovaných v čl. 7 odst. 1 uvedeného nařízení. Ostatně pokud jde o absolutní důvod pro zamítnutí stanovený v čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení č. 207/2009, který zdůraznila žalobkyně, je zcela možné, že označení bude postrádat rozlišovací způsobilost pouze v části Unie, zejména proto, že má sémantický obsah pouze v některých jazycích nebo z důvodu rozdílné praxe související s uváděním dotčených výrobků nebo služeb na trh. (24)

Rovněž je třeba poukázat na to, že jsou-li absolutní důvody pro zamítnutí stanovené v čl. 7 odst. 1 nařízení č. 207/2009 jedinými důvody relevantními v rámci řízení o přihlášce ochranné známky Společenství bez ohledu na absolutní důvody pro zamítnutí stanovené právními předpisy členských států, vyplývá to z povahy nařízení jakožto aktu závazného ve všech jeho částech a přímo použitelného ve všech členských státech. V tomto ohledu znění uvedeného ustanovení obsahuje taxativní výčet absolutních důvodů pro zamítnutí, který neodkazuje na absolutní důvody stanovené právními předpisy členských států. (25)

Obecným zájmem, na kterém je založen absolutní důvod pro zamítnutí stanovený v čl. 7 odst. 1 písm. f) nařízení č. 207/2009, je zabránit zápisu označení, která by narušovala veřejný pořádek nebo dobré mravy při jejich užívání na území Unie. Za těchto okolností musí

být existence absolutního důvodu pro zamítnutí stanoveného v čl. 7 odst. 1 písm. f) nařízení č. 207/2009 posuzována s ohledem na vnímání průměrného spotřebitele výrobků nebo služeb, pro které je zápis požadován, nacházejícího se na území Unie. Spotřebitelé nacházející se na území Unie se přitom již pojmově nacházejí na území některého členského státu. Kromě toho označení, která by relevantní veřejnost mohla vnímat jako odporující veřejnému pořádku nebo dobrým mravům, nejsou tatáž ve všech členských státech, zejména z jazykových, historických, sociálních nebo kulturních důvodů. (29-31)

Vnímání, zda ochranná známka je či není v rozporu s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy, je tedy ovlivněno okolnostmi charakteristickými pro členský stát, na jehož území se nachází spotřebitelé patřící k relevantní veřejnosti. Je proto třeba shledat, že pro uplatnění absolutního důvodu pro zamítnutí stanoveného v čl. 7 odst. 1 písm. f) nařízení č. 207/2009 je třeba přihlídnout nejen k okolnostem společným všem členským státům Unie, nýbrž též ke zvláštním okolnostem jednotlivých členských států, které mohou ovlivnit vnímání relevantní veřejnosti nacházející se na území těchto států. (33-34)

Nezávislost režimu ochranných známek Společenství nebrání tomu, aby byly zohledněny zvláštní okolnosti členských států, které mohou toto vnímání ovlivnit. Pokud jde v této souvislosti o právní předpisy a správní praxi některých členských států, na které odkazoval odvolací senát v napadeném rozhodnutí, je třeba poznamenat, že tyto faktory byly zohledněny nikoli pro svoji normativní hodnotu, ale jako

skutkové indicie umožňující posoudit, jak relevantní veřejnost nacházející se v dotčených členských státech vnímá symboly spojené s bývalým SSSR. (36-37)

Cíl spočívající v rozvoji společného trhu neodůvodňuje zásah do veřejného pořádku nebo dobrých mravů v části tohoto trhu. (38)

Jelikož z čl. 76 odst. 1 nařízení č. 207/2009 vyplývá, že OHIM zkoumá skutečnosti z moci úřední, nelze dospět k závěru, že se nadměrně zatěžuje řízení o přihlášce na úkor přihlašovatele. Je totiž povinností OHIM, aby přezkoumal existenci absolutních důvodů pro zamítnutí ve všech částech Unie. Přihlašovatelé následně přísluší předložit připomínky k námitkám skutečně vzneseným průzkumovým referentem po skončení jeho průzkumu. (39)

Nezbytnost získat národní zápisy a zachovat jejich platnost v případě, kdy se na ochrannou známku vztahuje absolutní důvod pro zamítnutí stanovený v čl. 7 odst. 1 nařízení č. 207/2009 pouze v části Unie, je přímým důsledkem jednotnosti ochranné známky Společenství zakotvené v bodě 3 odůvodnění nařízení č. 207/2009 a v jeho čl. 1 odst. 2. (40)

Článek 110 odst. 2 nařízení č. 207/2009 se týká zákazu užívání ochranné známky Společenství, která byla zapsána. Tohoto ustanovení se proto nelze dovolávat v rámci průzkumu existence absolutního důvodu pro zamítnutí stanoveného v čl. 7 odst. 1 písm. f) nařízení č. 207/2009, který předchází zápisu ochranné známky. (41)

V dalším žalobním bodě se poukazuje na to, že na rozdíl od svastiky se politická konotace znaku bývalého SSSR rozvolnila a přeměnila se na

konotaci provokační spojenou s představou avantgardy, takže přihlášená ochranná známka získala „novou rozlišovací způsobilost“. Žalobkyně dodává, že znak, který tvoří přihlášenou ochrannou známku, nebyl zakázán v žádném členském státě Unie, a mimoto Komise v roce 2005 zamítla návrh na obecný zákaz užívání komunistických symbolů. Skutečnost, že některá užívání těchto symbolů jsou případně zakázána v Maďarsku a Lotyšsku, není v rámci řízení o přihlášce relevantní. Konečně, žalobkyně poukazuje na to, že není vyloučeno, že by zakazy užívání takových symbolů, jako je přihlášená ochranná známka, stanovené v maďarském a lotyšském právu, mohly být v rozporu s Evropskou úmluvou o lidských právech. (45-47)

Tribunál souhlasí s tím, co dovedl již odvolací senát, když přihlížel k vnímání průměrného spotřebitele. (51)

Sémantický obsah znaku bývalého SSSR nebyl v Maďarsku rozvolněn nebo přeměněn natolik, aby již nebyl vnímán jako politický symbol. Jak připomněl odvolací senát, podstatná část relevantní veřejnosti nacházející se v Maďarsku totiž zažila období rozhodujícího vlivu bývalého SSSR. (64)

Skutečnost, že určitá užívání „symbolů tyranie“ nejsou maďarským právem zakázána, je v projednávané věci bezvýznamná. (66)

Tribunál nemá pravomoc k posouzení slučitelnosti ustanovení maďarského trestního zákoníku s EÚLP. Tato okolnost není každopádně v projednávané věci relevantní, protože ustanovení maďarského trestního práva musí být zohledněno ne pro svoji normativní hodnotu, ale jako skutková indicie, která umožňuje posoudit vnímá-

ní relevantní veřejnosti nacházející se v Maďarsku. (67)

Žalobkyně nepředkládá žádný argument, který by prokázal, že zamítnutí zápisu přihlášené ochranné známky je zásahem do výkonu svobody zaručené článkem 10 odst. 1 EÚLP, který nesplňuje požadavky odstavce 2 téhož článku. (71)

Žalobkyně v dalším žalobním důvodu tvrdí, že odvolací senát porušil zásady ochrany legitimního očekávání a právní jistoty, když zamítl zápis přihlášené ochranné známky, přestože OHIM provedl zápis její ochranné známky č. 3958154, která se vztahovala k témuž označení a která byla posouzena za týchž podmínek jako přihlášená ochranná známka. Tím, že OHIM provedl zápis ochranné známky č. 3958154, poskytl žalobkyni konkrétní a bezpodmínečné implicitní ujištění ohledně způsobilosti dotčeného

označení k zápisu. Žalobkyně v této souvislosti nesouhlasí s argumentem odvolacího senátu, podle kterého došlo k zápisu ochranné známky č. 3958154 v důsledku omylu. (75-76)

Podle judikatury Tribunálu platí, že legalita rozhodnutí odvolacích senátů musí být posuzována výhradně na základě nařízení č. 207/2009, a nikoli na základě dřívější rozhodovací praxe (srov. rozsudek ve věci T-106/00, *Streamserve v. OHIM*, ECR 2002, II-723, bod 66). Žalobkyně se proto nemůže dovolávat porušení zásady právní jistoty. Navíc bez ohledu na to, zda k zápisu ochranné známky č. 3958154 došlo v důsledku omylu, přezkum prvního žalobního důvodu neumožnil dospět k závěru, že napadené rozhodnutí, které je jediným rozhodnutím, jehož se týká projednávaná žaloba, je stíženo vadou spočívající v jakémkoli porušení nařízení č. 207/2009. (79-81)

Z výroku ESD:

Žaloba se zamítá.

Společnosti Couture Tech Ltd se ukládá náhrada nákladů řízení.

Poznámky:

Předpisy a správní praxi v Lotyšsku a České republice rozsudek Tribunálu blíže nezohledňuje, protože nepovažoval za nutné posoudit ostatní skutečnosti zkoumané odvolacím senátem týkající se vnímání relevantní veřejnosti (zpravodajkou byla soudkyně Pelikánová). Ostatně pokud jde o Českou republiku, ani rozhodnutí odvolacího senátu OHIM ze dne 5. března 2010 není příliš sdíl-

né. Odkazuje se tu jen na přihlášku národní známky č. 429748, kterou podal v roce 2005 Dzmitry Khmialnitski. Znamka nebyla zapsána s odůvodněním, že označení propaguje komunistickou ideologii. Couture Tech Ltd namítala, že dotyčné rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví neuvádí, že by důvodem odmítnutí známkové ochrany byl výslovně uvedený rozpor s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy, což odvolací senát uznal. Dodejme jen, že v tomto případě nešlo o repliku státního znaku, ale o dosti jednoduché zobrazení pěticípé hvězdy se srpem a kladivem.

Prejudikatura:

T-106/00, Streamserve v. OHIM, ECR 2002, II-723
C-25/05 P, Storck v. OHIM, ECR 2006, I-5719